

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

xiv. An eodem priuilegiogaudeat Palatium Episcopi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

conuincitur ex iuribus *supra cit.* & præcipue ex *cit. l. pareant, Cod. de his, qui ad Eccles. confug.* Quamvis quod subdit Barbosa *num. 74. & 75.* nempe domos, seu villas ab Ecclesiis separatas, quas Religiosi causa recreationis habent, immunitate non gaudere, satis probabile mihi videatur.

SECTION XII.

An eodem priuilegio gaudeat Oratorium?

SUMMARIUM.

- 1 Oratorium auctoritate Episcopi erectum gaudet immunitate, secus est, si sit erectum priuata auctoritate, ut sunt in priuatorum domibus, & confraternitatibus, etiam si in ipsis Missa celebretur de licentia Episcopi.
- 2 Oratoria, quæ priuata auctoritate eriguntur, priuata auctoritate ad vsus profanos conuerti possunt, etiam si de licentia Episcopi in iis celebretur.
- 3 Loca sacra semel Deo dicata, ad vsus profanos conuerti amplius non possunt.
- 4 Episcopus in oratoriis priuatis non habet ius visitandi, nec exigendi procuracionem.
- 5 Oratoria, quæ auctoritate Episcopi erecta sunt, eo ipso cultui diuino in perpetuum sunt deputata, ita ut amplius ad vsus profanos conuerti non possint.
- 6 Episcopus habet ius visitandi, & procuracionem exigendi, & ipsius iurisdictioni subsunt oratoria eius auctoritate erecta.
- 7 Oratorium in dubio quomodo probetur erectum esse Episcopi auctoritate.

- 1 Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeat oratorium, si auctoritate Episcopi (secus si auctoritate priuata, ut sunt Capellæ priuatorum Prælatorum, oratoria in priuatorum domibus, & nonnulla oratoria Confraternitatum; etiam si in iis Missa de licentia Episcopi celebretur, & etiam si illa contra Henriquez, & Peregrinum de *immunit. cap. 4. num. 58.* alicui Ecclesiæ, vel Monasterio adhæreant) erectum sit. Atque ita declarauit sacra Congregatio Episcop. in vna Marficensi die 17. Nouembris 1617. & sacra Congregatio immunitatis in vna Perusina, die 9. Decembris 1631. & ex communi docent Abbas *cap. Ecclesia, de immunit. & cap. ult. de censib. Clar. lib. 5. q. 30. num. 7.* Decian. *lib. 6. cap. 25. num. 19.* Couarr. *lib. 2. var. resolut. cap. 20. num. 4.* Silu. *verb. immunitas 3. numero 1.* Nauar. *cap. 25. num. 17. & 18.* Barbosa de *iure Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 67. & 68.* Lezana *verb. immunitas Eccles. num. 2.* Farinacius in *Append. de immunit. cap. 17. num. 267.* Gambacurta *lib. 4. cap. 1.* Peregrin. *num. 62.* Suarez *tom. 1. de relig. lib. 3. cap. 9. numero 10.* Filliucius *tract. 15. cap. 6. quest. 5. num. 150.* & Sanchez *de matrim. lib. 9. disput. 15. num. 39.* Et probatur, quia quæ priuata auctoritate eriguntur, priuata auctoritate ad vsus profanos conuerti possunt (etiam si de licentia Episcopi in iis celebretur;) ergo non sunt loca sacra (loca enim sacra semel dicata, ad vsus profanos redire amplius non possunt, *cap. ad hæc, de religiosis domibus.*) Quapropter in priuatis oratoriis non habet Episcopus ius visitandi, nec exigendi procuracionem, *cap. fin. de censibus.* Econtrà verò, quæ auctoritate Episcopi erecta sunt, eo ipso cultui diuino in perpetuum sunt deputata, & sic loca sacra censentur,

ita ut amplius ad vsus profanos conuerti non possint, ipseque Episcopus ius habeat visitandi, & procuracionem exigendi, & iurisdictioni ipsius subdantur, *cap. 1. §. deinde liceat, de censibus in 6.* Vide quæ *supra, cap. 2. dub. 2.* dicebantur.

Cæterum in dubio, quando præsumatur oratorium erectum auctoritate Episcopi, quando non, vide *cap. presentibus, de priuilegiis.* Sanchez de *matrim. lib. 9. disput. 15. num. 19.* Decianum *lib. 6. cap. 25. n. 16.* Mascardum de *probat. conl. 869. n. 1. & 2.* vide etiam quæ *cit. dub. 2. sect. 7.* dicebantur.

SECTION XIII.

An eodem priuilegio gaudeat domus Clericorum in communi viuientium.

SUMMARIUM.

- 1 Domus Clericorum in communi viuientium, et Patres Oratorij, sancti Philippi Nerij, Patres Doctrinæ Christianæ, &c. Domus Seminarij, domus puellarum, vel orphanorum, & similes, si scilicet (uti dicebam) auctoritate Episcopi fundatae sint, quia tunc censentur loca sacra, pia, seu religiosa: patet ex Bulla Gregorij XIV. ibi: *Monasterijs, domibus, locisque sacris, aut religiosis: & passim ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Genuensis in praxi, cap. 17. num. 10.* Diana *part. 6. tract. 1. resolut. 1.* & Peregrinus *cap. 4. num. 67.* Idemque dicas de Discipulatorum, seu Confratrum oratoriis alicui Ecclesiæ, vel Monasterio affixis, quia hæc loca etiam censentur sacra, pia, seu religiosa: Doctores, quos citat, & sequitur Peregrin. *n. 64.*

Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeant domus clericorum in communi viuientium, ut Patres Oratorij, sancti Philippi Nerij, Patres Doctrinæ Christianæ, &c. Domus Seminarij, domus puellarum, vel orphanorum, & similes, si scilicet (uti dicebam) auctoritate Episcopi fundatae sint, quia tunc censentur loca sacra, pia, seu religiosa: patet ex Bulla Gregorij XIV. ibi: *Monasterijs, domibus, locisque sacris, aut religiosis: & passim ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Genuensis in praxi, cap. 17. num. 10.* Diana *part. 6. tract. 1. resolut. 1.* & Peregrinus *cap. 4. num. 67.* Idemque dicas de Discipulatorum, seu Confratrum oratoriis alicui Ecclesiæ, vel Monasterio affixis, quia hæc loca etiam censentur sacra, pia, seu religiosa: Doctores, quos citat, & sequitur Peregrin. *n. 64.*

SECTION XIV.

An eodem priuilegio gaudeat Palatium Episcopi.

SUMMARIUM.

- 1 Palatium Episcopi gaudet eodem immunitatis priuilegio.
- 2 Palatium Episcopi gaudet immunitate, etiam mortuo, vel absente Episcopo, dummodo tamen Palatium non sit alteri locatum.
- 3 Palatium Episcopi si distet extra 40. passus per circuitum Ecclesiæ Cathedralis, non gaudet immunitate, secus si sit intra passus 40.
- 4 Palatium Episcopi non debet ab Ecclesiâ distare, sed illi esse contiguum.
- 5 Palatium Episcopi si distet ab Ecclesiâ, non gaudet immunitate, præsertim si non habeat oratorium, in quo sacrum celebretur: sed contraria sententia est magis tuta in praxi.
- 6 Consuetudo, quæ iuri communi non aduersatur, breui tempore potest introduci.
- 7 Palatium Episcopi licet distet ultra 40. passus ab Ecclesiâ, dummodo habeat sacellum, seu oratorium, in

in quo celebretur, gaudet immunitate.

- 8 **A**mplia quod Palatium Episcopi licet non habeat sacellum, & oratorium, in quo celebretur, & distet ultra 40. passus ab Ecclesia, gaudet immunitate.
- 9 **P**riuegium immunitatis Palatio Episcopi conceditur in reuerentiam, & decorem dignitatis Episcopalis, qua est suprema dignitas in Ecclesia.
- 10 **F**amilia Episcopi laica gaudet priuegio fori.
- 11 **C**ausa immunitatis primo, & per se est fauorabilis, non solum ratione Ecclesie, sed etiam ratione rei.
- 12 **C**ausa immunitatis non est restringenda, sed potius amplianda, praesertim quia in dubio standum est semper pro Ecclesia.
- 13 **P**alatium Episcopi, ubi reperitur, quando etiam transiit visitando Prouinciam, gaudet Ecclesiastica immunitate, in sententia nonnullorum.
- 14 **C**anones statuantes Palatium Episcopi debere esse contiguum Ecclesie, quoad hoc hodie recesserunt ab usu, & merito, quia editi fuerunt in antiquis temporibus, quando Clerici habitabant simul cum Episcopo, quod hodie locum non habet.
- 15 **O**pinio Cutellij reuocatur.
- 16 **B**ulla Gregoriana nullam facit mentionem de Palatijs Episcoporum, facit tamen mentionem de loco sacro, & religioso.
- 17 **P**alatium Episcopi venit appellatione loci sacri, & religiosi, licet sacellum non habeat, & multo magis si habeat.
- 18 **P**ena, & elemosyna pro pijs operibus relicta possunt pro fabrica Palatii Episcopi applicari.
- 19 **P**alatijs Episcopi nomine venit etiam seminarium annexum, quin & furnus, & quaecumque alia domus ipsius seminarij.
- 20 **P**alatium Episcopi extra propriam Diocesim non gaudet immunitate; quia Episcopus ibi nullam habet auctoritatem, nec potest Pontificalia exercere.
- 21 **P**alatia Cardinalium contra nonnullos in sententia Diana non improbabilius gaudent immunitate.
- 22 **P**alatium Episcopi titularis non gaudet immunitate, at oppositum non improbabilius tenet Diana.
- 23 **F**amilia laica Episcopi titularis gaudet priuegio fori.

Responderetur, quod eodem priuegio etiam gaudeat Palatium Episcopi, atque ita habetur in cap. id. constitutum 17. quesi. 4. ex Concilio Aurelianensi 1. cap. 3. ibi: Id constituimus obseruandum, quod Ecclesiastici canones decreuerunt, & lex Romana constituit, ut ab Ecclesia atrijs, vel domo Episcopi reos abstrahere omnino non liceat, & docent communiter Doctores, uti testatur Couarr. lib. 2. var. resol. cap. 20. Quod verum est, etiam si Episcopus absens, vel mortuus sit (modò non sit Palatium alteri locatum) sicut rectè docent Farinacius in Append. de immunit. Eccles. cap. 17. n. 270. & Mar. Italia de immunitat. Ecclesiast. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 4. vide etiam Azorium tom. 2. lib. 9. cap. 8. Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 3. & Antonium Nouarium in summa Bullarum, tit. de immunit. Ecclesiast. n. 10.

Et quamvis nonnulli (inter quos Innocent. in cap. inter alia vers. seu alij, de immunit. Eccles. Anton. de Butrio num. 9. Ananias num. 10. Turrecremat. in cit. can. id. constituimus, num. 117. Oldrad. consil. 55. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quesi. 27. Decianus lib. 6. cap. 25. Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars I I.

num. 14. Clarus in loco infra citando, Bobadilla in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 85, qui in gloss. lit. C. ex Couarru. lib. 2. var. cap. 20. num. 5. de communi praxi testatur, Piafeci in praxi Episcop. part. 2. cap. 4. art. 8. num. 2. Sarpus de iure asylosum, cap. 4. fol. 41. & Bonacina dist. 3. quesi. 7. de immunit. §. 2. num. 8. id limitent, ut intelligatur de Palatio Episcopi existentis intra 40. passus per circuitum Ecclesie Cathedralis, ex eo quod Palatium Episcopi non debeat ab Ecclesia distare, sed illi esse contiguum, cap. Episc. de consecrat. dist. 3. & cap. Episcopus, dist. 41. quapropter si distet, non debet tali priuegio gaudere, praesertim, si non habet oratorium, in quo sacrum celebretur: tum ex eo, quod (vti testantur Couarru. cit. cap. 20. num. 5. Clar. §. fin. quesi. 3. num. 2. Decian. & Bonac. in locis supra citatis, etsi contrariam sententiam inter Doctores communem commendent cum Abbate in cap. penult. n. 9. de immunit. Eccles. Couar. & Clarus ubi supra citati) consuetudine iam sic receptum sit, praesertim si (vt dicebatur) non adit oratorium, in quo sacrum celebretur.

Nihilominus si consuetudine contra Tridentinum, & Gregorij XIV. Constitutionem legitime praescripta, reuera iam sic receptum non sit, quam consuetudinem, cum iuri non aduersetur, breuiori tempore introduci posse notauit Suar. tom. 1. de relig. lib. 3. cap. 9. num. 9. in fin. & improbabile non esse dicebatur supra dub. 6. dicendum mihi videtur, quod Palatium Episcopi dicta immunitate gaudeat, etiam si ultra 40. passus ab Ecclesia Cathedrali distet, in casu scilicet, quod Capellam, seu Oratorium (vt regulariter solet habere) habeat. Et probatur ex eo, quia saltem ratione oratorij est locus sacer.

Atque ita ex communi sententia Doctorum (quam, uti dicebam, commendant cum Abbate Couarru. & Clarus in locis supra cit.) docent Gl. in cit. cap. d. constitutum, Abb. Archidiaconus, Ioan. Andreas, Zabarella, Hostiensis, Barbat. cons. 33. num. 7. lib. 4. Remigius de immunit. ampliat. 15. quos citat, & sequitur Farinacius in Append. de immunit. cap. 17. num. 273. Item & ita docent Ambrosin. de immunit. Ecclesie, cap. 10. num. 7. Anastas. Germon. de sacrorum immunit. lib. 3. n. 16. num. 45. & seqq. (qui idem sentit, etiam si Episcopus duo Palatia habeat, motus ex eo, quia textus in cit. cap. id. constituimus, loquitur absolute.) Azor. part. 2. lib. 6. cap. 8. quesi. 5. Fagundez precept. 2. lib. 4. ap. 4. num. 60. Pericus de offic. sacerdot. lib. 1. cap. 9. dub. 11. num. 97. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 1. & sequent. Acuña in decret. Gratiani, part. 1. dist. 87. cap. 2. num. 2. Correa relect. de immunit. part. 2. num. 19. Alzedus in praxi Episcop. part. 1. cap. 12. num. 77. Peregrin. cap. 4. num. 69. Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 2. quesi. 1. num. 36. Villadieg. in polit. cap. 3. numero 201. (qui id extendit ad Oratorium Palatii) Franc. Leo in thes. fori Eccles. part. 1. cap. 13. num. 14. Gambacurt. de immunit. lib. 4. cap. 3. num. 7. Diana part. 1. tract. 1. resol. 27. Giurba cons. 10. num. 13. Antonius Nouarius in summa Bullarum, tit. de immunit. Eccles. num. 10. Bellet. part. 1. tit. de fauore clericorum reali, §. 4. num. 35. Ciurlius controuers. forens. cap. 116. num. 4. Barbosa de vniuers. iure Ecclesie, tom. 2. cap. 3. num. 70. Gauantus in Enchir. Episc. verb. Immunitas Ecclesiast. Ioan. Domin. Tasson. in pragmat. de Antef. o. vers. 13. obseru. 3. n. 31. & consentiunt Decian. & Bonac. in locis supra cit.

Quinimò quod gaudeat, etiam in casu, quo Capellam, seu Oratorium non habeat, satis probabiliter probatur ex eo, quia expresse, & sine ulla limitatione in cit. c. id. constituimus, conceditur Palatio Episcopi tale priuegium: quapropter, ut potè primò, & per se fauorabile, & pium, limitandum, & ad Palatium Oratorium, seu Capellam habentia restringendum

non est: tum quia dictum priuilegium non conceditur Palatio Episcopi, quia Palatium Episcopi canonice deputatum sit diuinis officiis, ut per se patet; neque quia Ecclesie adhaereat, tanquam aliquid illius, ut Cimiterium, Sacristia, atrium, &c. quia sic ceteris domibus etiam competere: ergo conceditur in reuerentiam, & decorem dignitatis Episcopalis (quae est suprema dignitas in Ecclesia; quapropter, ut dicebam *cap. 4. dub. 15.* tota familia Episcopi laica, gaudet priuilegio fori,) & sic etiam in casu, quo distat ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus; & etiam in casu, quo Capellam, seu Oratorium non habeat, quia propter adhuc rationem dictam sacer, religiosus, vel pius locus censetur.

Quod inde confirmatur primo; quia si Capellam, seu Oratorium habet, conceditur ei tale priuilegium in communi sententia (ut supra dicebam) sed non ob Capellam, seu Oratorium, cum sit priuatum: ergo solum ob Episcopalem dignitatem, cum sic etiam sacer, religiosus, vel pius locus censetur.

Confirmatur secundo, quia causa immunitatis est primo, & per se fauorabilis, non solum ratione Ecclesiae, sed etiam ratione rei: ergo ex hoc capite etiam non est restringenda, sed potius amplianda, praesertim quia in dubio standum est semper pro Ecclesia, & pro reo. Vide Riccium in *prax. part. 2. resol. 42. num. 2.*

Atque ita contra Ambrosinum *loc. supra cit.* & Elifaeum Danza *cap. 2. de immunit. Eccles. num. 1.* docent Nauar. *cap. 25. num. 18.* Tuschus *verb. Ecclesia, concl. 9. num. 11. & concl. 10. num. 8.* Suar. *tom. 1. de relig. cap. 9. n. 9.* Farinac. *de carcerib. q. 28. num. 38. & in append. de immunit. cit. cap. 17. num. 272.* ubi citat Archidiaconum. Item ita docet Mar. Italia *num. 4. & 13.* (ubi id extendit ad Palatium Episcopi, ubi reperitur, quando in visitatione per suam Dioecesim transcurrit, quod etiam docent Farinacius *cit. cap. 17. num. 270.* & Diana *part. 6. tr. 6. l. 1. resol. 4.* etsi non consentiat, & satis probabiliter, saltem de consuetudine, Peregrinus *de immunit. r. 4. n. 79.*)

Item ita etiam docent Gambacurta, Diana, Ciarrlinius, Giurba, & ceteri fere omnes Doctores, quos supra citabam.

Vnde patet responsio ad fundamentum oppositum aduersariorum, nempe quod licet Palatium Episcopi ultra 40. passus ab Ecclesia Cathedrali existat contra debitum ius, non tamen propterea immunitate priuari debeat, si à consuetudine reuera priuatum non sit, uti supra dicebam, quia non quidquid sit contra ius, tollit immunitatem à iure concessam. Adde ex Mario Italia *cit. §. 9. num. 1.* & Peregrino *cit. cap. 4. num. 78.* quod Canonibus quoad hoc hodie abolerentur, ut patet in Cæremoniali Romano Clementis VIII. *cap. 2.* ubi supponitur, quod Episcopus habere possit Palatium in loco distante ab Ecclesia Cathedrali: & merito, quia Canonibus illi editi fuerunt in antiquis temporibus, quando clerici habitabant simul cum Episcopo, & ideo præcipiebant, quod Palatium Episcopi non abesset ab Ecclesia maiori; quod hodie, cum clerici dispersim habitent, locum non habet.

Quapropter ex his facile reiicitur Cutellius *loco supra cit.* quatenus Palatium Episcopi, quamvis capellam habeat, immunitate, si ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus distans sit, non gaudere contendit; ex eo, quia in *cit. can. Episcopus, de consecrat. dist. 3. & cap. Episcopus 41.* ab ea non distare debere præcipitur. Respondetur enim illud non distare debere, præcipi, non ad finem, ut immunitate gaudeat, tanquam quid Ecclesie adhaerens, vel tanquam quid illius, cimiterium, sacristia, atrium, &c. quia sic ceteræ domus etiam gaudent; sed ad alium finem, qui nunc cessauit, ut modo dicebam: quapropter argumentum Cutellij nihil concludit. Quod si cum eodem Cutellio urgeas

Bullam Gregorij XIV. de locis confugij locutam non fecisse mentionem de Palatio Episcopi; quæ Bulla per nos, ius ciuile, & municipale, priuilegia, Doctorum interpretationes, & consuetudines omnes corrigendo, omnia ad unicam formam reduxit; & sic non esse, cur Palatio Episcopi ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus distante, praesertim si capellam non habeat, priuilegium immunitatis tribuatur. Respondetur facile Bullam dictam, licet mentionem non fecerit de Palatio Episcopi, fecisse tamen mentionem de loco sacro, & religioso, ibi: *Super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesiis, Monasteriis, sacellis, domibus secularibus, & regularibus, locis sacris, vel religiosis, alias quam, &c.* Appellatione autem loci sacri, vel religiosi venit, utpote locus pius, Palatium Episcopi, etiam si capellam non habeat, & multo magis si habeat: quod inde patet, quia pœnæ, & elemosynæ pro piis operibus relictæ, possunt pro fabrica Palatii Episcopi applicari, sicuti docent Doctores communiter, quos citat & sequitur Suar. *de relig. tom. 2. lib. 4. c. 30. n. 19.*

Cæterum nomine Palatii Episcopi venit etiam Seminarium annexum, quin & turnus, & quæcumque alia domus ipsius Seminarij, utpote loci pii, in quibus propterea reus immunitate gaudet, etiam si ad aliquem istorum locorum confugerit per portam aliam ab illa, per quam Seminarista Seminarium ingrediuntur, ut recte notauit Genuensis in *praxi, c. 22. num. 10.*

An autem Palatium Episcopi immunitate gaudeat, etiam extra Dioecesim Episcopi?

Respondetur negatiue, quia Episcopus extra suam Dioecesim nullam habet auctoritatem, nec Potest Pontificalia exercere: quapropter non videtur, quod tali Palatio Episcopi immunitas competat (si non de iure, propter canones, & rationes supra adductas, quæ generaliter omni Palatio Episcopi immunitatem competere, probare videntur) saltem de consuetudine, etiam post Gregorianam introducta; quin & fortasse etiam de iure, quia in tali casu Palatium Episcopi, utpote locus non pius, non videtur locus sacer, & religiosus esse. Accedit, quod (ut mox infra dicitur) neque gaudent immunitate nunc Palatia Cardinalium: ergo, &c. Atque ita docent Peregrinus *de immunit. cap. 4. num. 73.* Marius Italia *lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 19.* Ciarrlinius *controu. forens. lib. 1. cap. 10. num. 10.* & Antonius de Marinis *quotidian. resol. cap. 180. n. 12.* Quamvis oppositum non improbabiler doceat Diana *part. 4. tract. 1. resol. 40.*

Ex dictis sequitur, quod immunitate neque gaudeat Palatium Episcopi Titularis, propter easdem rationes iam dictas. Atque ita in terminis docet Ciarrlinius *loco supra cit.* Quamvis & quoad hoc, oppositum non improbabiler etiam doceat Diana *part. 6. tract. 1. resol. 5.* praesertim quia sacra Immunitatis Congregatio pluries (ut idem Diana *cit. resol. 5.* refert) decreuit, quod familia laica Episcopi Titularis priuilegio fori gaudeat, & nos dicebamus *cap. 4. dub. 17.*

SECTIO XV.

An eodem priuilegio gaudeant Palatia Cardinalium?

SUMMARIUM.

1 Palatia Cardinalium, siue in Vrbe, siue extra Vrhem existant, non de iure, sed de consuetudine, gaudent immunitate.

2 Consuetudo